

XB-1

Sci-fi / Fantasy / Horror online měsíčník

duben 2024

Delfská věštírna...

V současné době se mi tak nějak zdá, že naše společnost balancuje na hraně a že se jenom zase opakují dějiny - hlavně ty SPQR.

Dennodenně jsem svědkem chování, které nejenže vyvolává znechucení, ale mnohdy i otázky, kam se to řítíme. Agresivita ve veřejném diskurzu, nedostatek tolerance, hloupost a vzrůstající bezohlednost a sobectví jsou jen některými z projevů, které mě osobně rozpalují do běla a v podstatě donutily opustit práci, kterou jsem dělal posledních 25 let. Nekňučím, naopak - mám víc času na XB-1 - a i v celkové atmosféře zklamání a frustrace jsem šťastnej jak myš zavřená na noc v sýrašství, protože žijeme dobře (jenom si to neuvědomujeme) a problémy si děláme sami a navzájem.

Hlavním zdrojem energie a pohody je pro mě, kromě rodiny a lékařů, právě komunita lidí, kteří sdílejí můj zájem o SFFH a knihomolství zejména. Tahle subkultura, často považována za únik do světa fantazie, skřítků a pohádek se stává útočištěm pro obyčejný lidi, kteří ještě ví, co je vzájemný porozumění. SFFH není ergo jen o escapismu; je to prostředek, jak si prostě pokecat s lidma, u kterých je úplně jedno, odkud přišli, co dělají, nebo koho volí - na chvíli vypnout a nebrat se tak vážně.

Letos nám Comic Con v Praze, organizovaný panem Václavem Pravdou, umožnil díky jeho vstřícnosti osobně se setkat s mnoha přáteli, nadšenci a profesionály. Odcházeli jsme z našeho stánku sice fyzicky zbití, ale zároveň nabití novou energií a odhodláním udržet naše XBčko naživu; už nám chybí jen asi 400 nových předplatitelů tištěné Edice XB-1 - tedy návrat na počty před Covidem 19.

V těchto momentech si nesmírně vážím možnosti být součástí skupiny lidí, kteří se nebojí snít o lepších světech a pracovat na tom, aby se staly skutečností.

Díky!

Saša Rusevský, 30. duben 2024

Univerzální experiment 25

Calhounův experiment s myšmi, známý také jako „Univerzální experiment 25“, byl sérií behaviorálních studií provedených americkým vědcem Johnem B. Calhounem v 60. a 70. letech 20. století. Tyto studie byly zaměřeny na chování myši umístěných v ideálních životních podmínkách s neomezeným přístupem k jídlu, vodě a úkrytům, avšak s omezeným prostorovým prostředím.

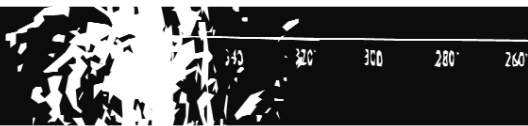
Calhounovi šlo o zkoumání efektů přelidnění na chování a sociální strukturu myší. V průběhu experimentu byly myši umístěny do speciálně navrženého habitat, který Calhoun nazval „mysí ráj“. Postupně se populace myší začala rozrůstat, až do bodu, kdy dosáhla sociálního a prostorového nasycení.

Zpočátku populace prosperovala, ale jakmile byl dosažen určitý počet jedinců, začaly se objevovat znepokojivé změny v chování. Myši začaly projevoval agresivitu, násilí, sociální rozpad a úpadek rodičovských schopností. Některé myši se stávaly pasivními, izolovanými a nepodílely se na společenských interakcích, což vedlo k velkému poklesu reprodukce a nakonec k vymírání populace.

Závěry naznačovaly, že extrémní hustota populace může vést k sociálnímu a behaviorálnímu kolapsu, což mělo implikace nejen pro studium zvířat, ale i pro lidské společnosti. Experimenty vzbudily široký zájem a diskuse o důsledcích přelidnění a o tom, jak prostředí ovlivňuje sociální chování.

Calhounův experiment s myšmi přispěl k lepšímu porozumění dynamiky populace a sociálních interakcí, a jeho práce inspirovala další výzkumy v oblasti sociologie, psychologie a urbanismu.

[Další podrobnosti \(AJ\)](#)

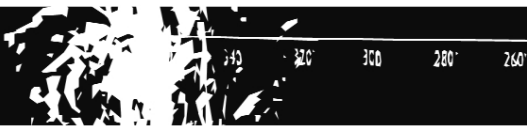
Nezapomenutelní

Marek Vašut
z boží milosti frajer
„Jsem milovník sci-fi.”

S Markem Vašutem mne poji mnohé. Předně jméno, protože kdoví, zda za dlouhou řadu Marků mezi husákděťmi nemůže právě on. Dále osobní režisérská (měl jsem ho tu čest několikrát režijně vést, když moderoval akci Judo Show Cup), herecká (potkali jsme se před kamerou seriálu Doktorů z Počátků, ONA A ON nebo Sanitka 2), scenáristická (Kajínek, Jan Žižka) a v neposlední řadě lidská. Jeho usilování o svobodnou diskuzi bez předsudků a ostrakizace je mi nadmíru blízká. Z pohledu hollywoodské továrny na sny je pak mým vzorem jako asi náš nejvytíženější herec. Proto se objevil v mnoha sci-fi filmech. A co více, Marek Vašut má dle vlastních slov vědeckofantastické filmy rád. Kupodivu se mi první možnost k interview s ním naskytla až loni, v rámci představení návštěvy Jean-Claude van Dammea u nás.

Jaká byla tvoje spolupráce na akční scifárně se Seanem Connerym „Liga výjimečných“, která se za trochu nešťastných podmínek natáčela v Praze?

Ano. Tam byl problém s tím, že si režisér nesedl se Seanem Connerym, nevím proč, to nedokážu říct. Ale vím, že tam vládla nepohoda. V tom filmu hraju takového tankistu a celou dobu mám masku, takže ačkoli jsem v kreditech, tak mě nikdo nepozná. Mnohem radši vzpomínám na to, jak jsem moderoval příjezd Seana Conneryho na premiéru do Slovanského domu na Příkopě. To bylo zajímavější, samozřejmě se zpozdil asi o dvacet minut. Takže jsem musel udržovat davy Na Příkopě ve varu, ale potom Sean Connery přijel a projevil se jako úžasný chlapík. Na to setkání dodnes vzpomínám. Takže pro mě mnohem zajímavější prostě bylo, než samotný filmování „Ligy Gentlemanů“, uvádění Seana Conneryho na premiéru. I když, na co vzpomínám ze svých setkání vůbec

nejradši, bylo to se Sirem Anthony Hopkinsem. Ale o tom už jsem mnohokrát hovořil a nechci se opakovat.

Setkáváme se dnes u příležitosti uvádění návštěvy Jean-Claude Van Dammea v Praze. Jaký jeho vědeckofantastický film je tvým oblíbeným?

Mám nejradši, myslím, že to byl jeho první film, který na kase vydělal sto miliónů dolarů, film „Timecop“, časový policajt v doslovném překladu. Protože já jsem milovník sci-fi a tam on cestuje časem, aby honil lumpy. A pro mě ten film, pamatuju si ho právě taky na VHS, co mě překvapilo vlastně nejvíc, že mi utkvěl.

Myslím, že tenhle film byl svým způsobem přelomový v užití jistých filmových triků. A nebo vůbec zápletky toho filmu, a jak on tam bojoval. Tam bylo podle mě řada situací, z kterých se potom inspiroval „Terminátor 3: Vzpouza strojů“. Takže myslím, že i o dost starší, nebo generaci, necelou generaci starší, Arnold je dlužníkem Jean-Claudea.

Máš ho rád jako herce?

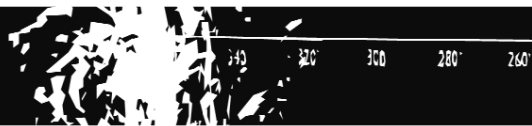
Tak víme, že Jean-Claude Van Dammea je především karate, potom taky taekwondo, thajský box, tedy Muay Thai, nebo kickbox. Přiznám se, že tam nejsem žádným expertem, nicméně mě to samozřejmě bavilo, taky. A líbilo se mi, že to není ten klasický surový bijec. Je to elegantní tanečník, dělal pět let, od šestnácti do jednadvaceti, balet. Na jeho pohybu a na jeho projevu je to vidět. Pro mě to má dvojité kouzlo, protože moje matka pětadvacet let dělala balet v Národním divadle, můj otec byl baletní kritik a libretista. Od malička jsem s tím vyrůstal, nebyl jsem nadán talentem, aby sem to dělal, ale dokážu to ocenit.

Hrál jsi také v nízkorozpočtovějších SF, například thrilleroidním „Alpha Code“.

Ten film je nepovedený, na ČSFD nemá moc procent, ale je to science-fiction. Peru se v něm s trojnásobným šampionem UFC Randy Couturem. Jeho oblíbeným, nebo řekněme majštrštykem, byla škrťící kravata. A tímhle hmatem já v tom filmu uspím právě Randyho Coutura.

Jaká byla tvá poslední herecká práce na zahraničním projektu?

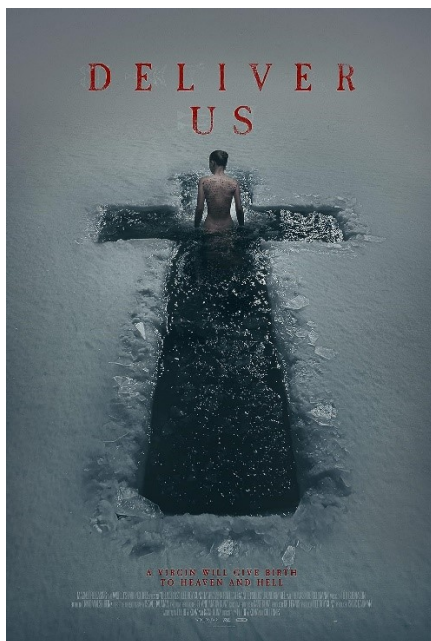

Jsem pyšný, že jsem druhou půlku roku dvacetjedna strávil ve Velké Británii, kdy jsem v Londýně a okolí točil televizní seriál „Slow Horses“ pro Apple TV. Hlavní roli tam hrál Gary Oldman a je to špionážka, teď už se točí třetí série. Bohužel beze mě, protože jak je takovou mojí tradicí, byl jsem zabit. Právě na konci té druhé série. A teď jsem trochu zasníl, protože na to rád vzpomínám. My jsme tam parta takzvaných cikád, což je ještě víc, než je ve špionážních filmech krtek, mole. Ty cikády mají totiž jako hmyz, velice zajímavý životní cyklus. Ony jsou v podzemí jako larvy až sedmnáct let. A tady to bylo jako pojmenování ruských postsovětských agentů, kteří se dostali do Británie v raných devadesátých letech, a teď je Moskva aktivuje. Je to fikce, není to podle skutečnosti, je to podle špionážního románu Micka Herrona. Byl to v roce dvacet, myslím, nejprodávanější špionážní román na britském trhu. Co je na tom komické, je to, kdo těch hlavních pět ruských špiónů hrál. My tam strašlivým způsobem zatápíme MI5 a všechno směřuje k tomu, že Londýnu uděláme takové malé 11. září. Kdy letadlo narazí do nejvyššího londýnského mrakodrapu The Shard. Což je v překladu Střepina nebo Střep, chcete-li. No, a protože Britské impérium má s Ruskem nevyřízené účty, už dlouho, dlouho do minulosti, kdy třeba vezmeme druhou polovinu 19. Století, první krymskou válku. Ne, co se tam děje dnes. Tak dochází k takovému zajímavému paradoxu, víte, že v poslední době je trend, aby zahraniční role hrály etnicky nebo rasově odpovídající typy. Afroameričana třeba, takovou úlohu nemůže hrát běloch, není to košer, aby hrál nebo aby recitoval dokonce afroamerického autora. I to se stalo, že z toho byl problém. Tak člověk očekával, že ta britská produkce obsadí do rolí ruských špiónů etnické Rusy. V Londýně žije spousta imigrantů, Rusů herců. Ale ne, impérium neodpouští. Takže hlavního, mého šéfa, mozek, který nás řídí, hrál Srb, po něm jsem byl jako hlavní zabiják já, Čech. K ruce jsem měl dvě gorily, Bulhara a Kazacha, a takovou prodlouženou ruku Kremlu hraje, už asi uhádnete, Ukrajinec. Podotýkám ovšem, že to bylo castováno rok před těmi nešťastnými událostmi na Ukrajině. Tak na to jsem v poslední době pyšnej a myslím, že moc tohle neproniklo do povědomí, v dnešní době je toho moc.

Ptal se: Marek Dobeš

Proroctví jsou ve filmech s náboženskou tematikou velmi oblíbená, byť nikdy není zcela jasné, co přesně nám chtějí sdělit. Zde je zprvu pochybnost, zda Julie je tou správnou ženou, když by mělo jít o pannu. Jenže volnější výklad překladu ukáže fakt, že nemusí být panna fyzicky. Stejně tak není jisté, zda musí být skutečně jedno z dětí zabitó, tedy Antikrist, a druhé, Mesiáš, ponecháno na živu. Sama Julie dochází postupně k závěru, že svět potřebuje dobro i zlo, protože se jedná o věčné protiklady. Samozřejmě je pak otázkou, zda mají být v rovnováze, či jedno má převažovat. Každopádně bez zla se nemůže vymezit dobro. Problematickou postavu představuje otec Fox. Jednak má přítelkyni, a pak je představitelem církve. Julie se ho snaží přesvědčit, že byl vybrán jako její partner, aby se spolu symbolicky stali Josefem a Marií. Aby se tak mohlo stát, musí ale kněz Fox zemřít a znovu ožít jako otec dvojčat. Divák přirozeně tuší, jak by se pak měly naplnit osudy dalších postav.

Film využívá řadu symbolů – sochu Panny Marie zalité světlem svící, která se vynořuje z temnoty, již zmiňovaná stigmata, tvář otce Foxe nabývá stále více podoby Ježíše Krista, který také vstal z mrtvých, či tajemné znaky na prorockých obrazech. Nechybí snové pasáže a otevřená nahota včetně sexu. V závěru Fox s Julií vypadají spíše jako Adam a Eva, jako počátek něčeho nového. Voda skrápějící jejich těla očišťuje a smývá vše předchozí. Julie říká, že jediná cesta před nimi je láska. Odkaz na Nový Zákon je jasný. Kromě úvodu obsahuje film několik vypjatých dramatických scén, mezi něž rozhodně patří porod ve vlaku a střet běsnícího Foxe se dvěma policisty. Působivé jsou záběry estonské přírody. Tajuplný les a především majestátní mořské útesy mají tajemnou atmosféru. Továrna, patřící rodině Laury, je v protikladu k domu na samotě. Dva světy – industriální a příroda. Les je plný pastí, které zde zanechal děd, a vlků. Scéna, kdy trhají svoji oběť, co se chytla do želez nastražených člověkem, je děsivá, byť milosrdně krátká. Hlavní postavy směřují k zdánlivě šťastnému konci, jenže jejich cesta bude nekončícím bojem o místo na slunci.

Maria Vera Rattiová se s rolí Julie popasoval obstojně. Zpočátku zakřiknutá žena sužovaná vizemi během těhotenství nabývá na jistotě, když vede rozhovory s nenarozenými dvojčaty. Pak už ví, že musí bránit oba chlapce a proměňuje se v symbolickou lvici. I v přesvědčování dalších postav je věrohodná. Také postava Foxe prochází vývojem, a i když Lee Roy Kunz hraje zpočátku muže nerozhodného a kolísajícího, směrem k závěru začne chápat své poslání, což vyjadřuje především mimikou. O vizuálně pěknou kameru se postaral Isaac Bauman, žánrovou hudbu pomáhající vytvářet tajemno složil Þórarinn Guðnason. Deliver Us není přímočarý horor, takže zřejmě uspokojí především menšinové publikum.

Hodnocení:****

Robert Kostěnc

Bytost z propasti temných časů

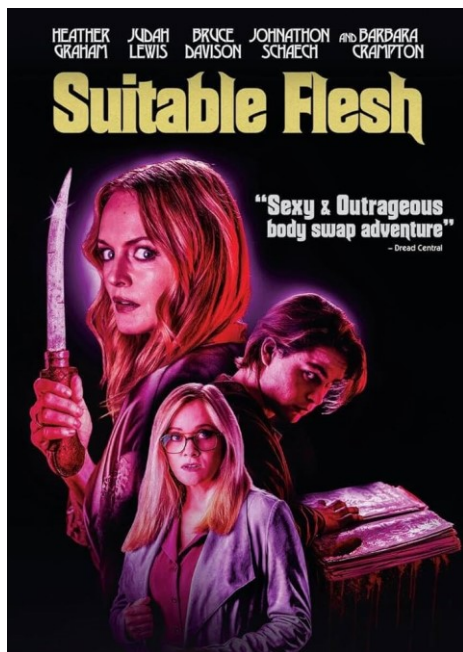
Suitable Flesh – USA 2023, režie Joe Lynch

H. P. Lovecraft a jeho dílo se rozhodně netěšili takové pověsti, jako tomu bylo a je po jeho smrti. Zejména filmaři nacházejí v jeho tvorbě úžasné fantastické příběhy, které s chutí převádějí na filmový pás. Žel jen část snímků dosahuje jisté umělecké hodnoty, případně se pro své originální ztvárnění staly kultovními. Jedny z nejlepších natočili režiséři Stuart Gordon a Brian Yuzna. Joe Lynch má rád temnotu a horory, a tak bylo jen otázkou času, kdy sáhne po díle dnes již klasika hororu. Jeho nejnovější film vznikl podle povídky *The Thing on the Doorstep* (Věc na prahu) vydané v roce 1937, kde práh má více významů. Také se zde objevuje proslulá kniha *Necronomicon*, již si Lovecraft vymyslel, avšak mnoho lidí věří, že kniha je skutečná. Objeví se i ve filmu, byť slovo *Necronomicon* tam nepadne, ale kresby Cthulhu, bájných Prastarých, jsou na stránkách nejmenované knihy. Rovněž ve sklepení domu Waiteových se nachází podivné chobotnici podobné stvoření, které je však bez života. Povídka i film mají jeden z hlavních motivů černou magii a právě použitá děsivá zaklínadla se nacházejí v *Necronomiconu*.

Do soukromé ordinace Elizabeth Derbyové (Heather Grahamová), doktorky psychiatrie, přijde mladý muž – Asa Waite (Judah Lewis), který žádá o neodkladnou pomoc. Je přesvědčen, že jeho otec, Ephraim Waite (Bruce Davison), se prostřednictvím nejtemnější magie snaží zmocnit jeho těla. Tvrdí, že už byla jeho duše otcovou vypuzena, ale zatím se nedokázala nadlouho v jeho těle udržet. Je však jen otázka času, kdy se v něm usadí natrvalo a Asova duše bude navždy uvězněna ve starém a umírajícím těle otce. Elizabeth se samozřejmě zdráhá fantastickému příběhu uvěřit, ale brzy se sama přesvědčí, že je pravdivý, když Asova duše nakrátko uchvátí její tělo. Elizabeth hledá pomoc u kamarádky, doktorky Danielly Uptonové (Barbara Cramptonová), které příběh vypráví v cele psychiatrického ústavu, kde je momentálně hospitalizována. A byť Daniella byla součástí vypravování, až nyní, a řekněme rovnou, že pozdě, začíná neuvěřitelnému příběhu Elizabeth věřit.

Lovecraft snil ve svých fantaziích o děsuplných temných bytostech a strašlivých rasách z kosmu a podle všeho právě jedna z takových bytostí využívá lidská těla, aby se mohla věčně pohybovat po Zemi. V povídce

dokonce hrozí, že se stane zkázou pro celý svět. Film se zaměřil především na stěhování duší a konec pojal odlišně. Elizabeth však v jednom z posledních rozhovorů s Asou odhaluje, kdo se v něm skutečně ukrývá. Také temné mytologie zde moc není, film zachycuje zejména konflikty postav. Na rozdíl od předlohy je zde jedním z důležitých motivů sex, který u Lovecrafta v jeho díle z především osobních důvodů, jakými byly plachost a ostych před ženami, nenajdeme. Živočišná sexuální energie pomáhá mimo jiné divákovi jasně říci, kdo momentálně ovládá Elizabethino tělo. A pak jsou zde drobnosti, kdy Elizabeth nekouří, ale najednou si zapaluje jednu cigaretu za druhou. Ač režisér mohl využít kultu Cthulhu a Lovecraftovy mytologie k vytvoření děsivého hororu, neudělal to, což nakonec nevádí, protože boj o život zuří mezi hlavními postavami. Film nabývá na temnotě směrem k závěru, kdy střet postav je nemilosrdný a divák těžko odhaduje, která přežije a zda se podaří zničit cizí entitu.

Ve vedlejší rovině sledujeme vztah Elizabeth a jejího muže Edwarda (Johnathon Schaech), jenž se zpočátku jeví jako standardní. Když na krátkou chvíli obsadí Asa tělo Elizabeth, ukáže se, jaké díry manželský vztah má. Nejen nedostatek kvalitního sexu, ale i chybějící upřímnost, když si Edward oddechne, že už nemusí skrývat to, že kouří. Postavy se často pohybují samy – v domech, na ulici, před domy, jako by obývaly zvláště odcizený svět. A dojde i na krev, kdy uříznutí hlavy a rozkuchání jako by sem vpadly z nějakého splatter filmu. Na druhou stranu pobaví odkaz na Colomba a jeho poslední otázku. Heather Grahamová solidně předvedla přerod postavy, když je v jejím tělo někdo jiný, podobně se dařilo i Judahu Lewisovi. Zajímavé je obsazení doktorky Uptonové Barbarou Cramptonovou. Snad by se neurazila, když napíšu, že už je veteránkou hororového žánru. Ba co víc, zahrála si už ve dvou filmech podle Lovecrafta – *Re-Animátor* (1985) a *Ze záhrobí* (1986). A shodou okolností k nim stejně jako k snímku J. Lynche napsal scénář Dennis Paoli. Kamera má smysl pro detail a občas využívá zajímavých úhlů – stál za ní David Matthews. Žánrovou solidní hudbu složil Steve Moore, co už má několik ocenění a jemuž temnota jde. Snímek ocení, předpokládám, hlavně fanoušci Lovecrafta, případně režiséra. A nutno dodat, že patří k těm lepším, které se dílem mistra inspirovaly.

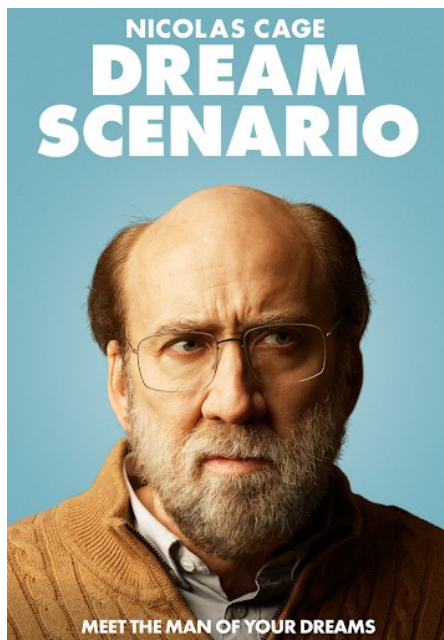
Hodnocení:***1/2

Robert Kostěnc

Jsem tvá noční můra

To se mi snad zdá (Dream Scenario) – USA 2023, režie Kristoffer Borgli

Zatímco hrdinka předchozího Borgliova filmu *Je mi ze sebe špatně* (2022), Signe (Kristine Kujath Thorp), se snaží být středem pozornosti za každou cenu, tak Paul Matthews (Nicolas Cage), hlavní postava nejnovějšího snímku, se stává celebritou nedobrovolně. Borgli natočil vytríbenou společenskou satiru, kde si vzal na paškál mnohé z neduhů dneška. Přechod mezi snem a skutečností je zde jasně vytyčen hranicí, takže se neprolínají. Přesto jsou sny natolik mocné, že ovlivňují jak životy snících, tak zprostředkovaně i život Paula.

Paul Matthews je spořádaný otec rodiny, kterého nejvíce zajímá jeho práce. Je profesorem vývojové biologie a sní o tom, že napíše knihu o mravencích. Jeho žena Janet (Julianne Nicholsonová) je s životem vcelku spokojená, byť její ambice nejsou stále naplněny. Dcery Sophie (Lily Birdová) a Hannah (Jessica Clementová) jsou typické pubertářky, co jako mnozí další v jejich věku mají už svůj kritický pohled na svět a mobily neodkládají ani při společném stolování rodiny. Pak se ale stane něco výjimečného. Paul potkává lidi a zjišťuje, že se jim zjevuje ve snech. Jeho přítomnost v nich má postupně tři fáze. Nejprve jen tak postává a do snů nezasahuje, což mu občas někteří vyčtou, pokud se dostávají do nebezpečných situací. Je jich ale minimum, a tak se Paul začíná stávat známým v dobrém slova smyslu. Ve druhé fázi se už jeho postava do cizích snů zapojuje, pro snící je to ale příjemné. Muži si s ním užívají legraci, ženy s ním prožívají opojné erotické fantazie. Paulova hvězda stoupá a stává se příslovečnou celebritou. Dostane nabídku od reklamní agentury na světoznámý nápoj, jeho žena získává vysněnou práci a dcery si ho natáčejí na mobil, aby se jím mohli chlubit

spolužákům a kamarádům. Jenže nic netrvá věčně, a tak přichází fáze tři. V ní se Paul proměňuje ve vraždicí monstrum, stává se děsivou noční můrou. V ten moment se promění i jeho skutečný život, jelikož lidé se ho začínají bát i v reálu. Manželka ztrácí práci, dcery se stávají obětí šikany a jemu je doporučeno, aby si vzal v práci dovolenou. Paul je zoufalý, avšak nevzdává se, protože jako vědec je přesvědčen, že za tu katastrofu nemůže. Nejhorší je fakt, že Paul nedokáže ovládat sny druhých, jak by si přál, ba dokonce ani neví, co v cizích snech dělá, dokud mu to dotyční neřeknou. A je ještě otázka, zda mu říkají pravdu, nebo si vymýšlejí. V závěru se nakonec ukáže, že by sny druhých ovládat šlo, tedy vstoupit do nich cíleně s určitým záměrem, ale i tak je tam jistá podmínka. Možná důležitější je ovšem kritika soudobého života. Když Paul mluví s ředitelem školy, říká mu doslova: „Trauma je v dnešní době trendem. Je to vtip. Všechno je trauma. Hádka s kamarádem je trauma, špatné známky jsou trauma. Musí dospět.“ Jednoznačný pohled na mladou generaci, která nám připadá, že pobývá v jiném světě. Dozajista se má lépe než generace předchozí, přesto se chová, jako by tomu bylo naopak. Poměrně reálně je zde také ukázán vztah k mobilním telefonům, který má většina neustále při ruce. Když studenti Paulovi popíšu auto a on se zlobí, nestydatě a bez zábran ho natáčejí na mobily, aby video rychle umístili na sociální síť a šířili je dál. Ochrana soukromí? Kdeže, na to se dnes hraje jenom jako. Sociální síť pak z vás mohou přes noc udělat hvězdu, anebo také největšího gaunera. Paul pozná obojí. A následný stalking, v rámci kterého dojde i na psychopata s nožem, na sebe nenechá dlouho čekat. Občas se objeví vtipné scény, ale povětšinou jde o hořký humor. Typickým příkladem je moment, kdy si mladá žena přivede Paula domů, aby si s ním přehrála erotický sen, v němž je on nepřekonatelný. Samozřejmě dojde k fiasku. A také od té chvíle se Paul ve snech promění a stává se monstrem připomínajícím, a ve filmu samozřejmě zmiňovaném, kultovní hororovou postavu – Freddyho Kruegra. A zatímco v USA padá Paul do morálního bahna a opovržení, tak ve Francii se formuje velká fanouškovská základna milovníků hororů. Borgli mohl jít klidně explicitní cestou, co se nabízela v rámci sexu a násilí, protože dnešní film už skousne vše, ale přesně odhadnul, kolik toho bude pro jeho výpověď stačit. Sny jsou vděčným motivem pro film a seznam by byl dlouhý, každopádně Borgli je chytrě využil pro svůj kritický pohled na

svět. Nicolas Cage je rozporuplným hercem, co má široký repertoár postav. Tady ale musím říci, že usedlý profesor, který se dostane do malérů, mu neobyčejně jde. Pokud kdy o nějaké postavě řekneme, že bez problémů táhne celý film, pak tady to platí sto procentně. Příjemnou kameru měl na starosti oceňovaný Benjamin Loeb, hudbu složil Owen Pallett. Při titulcích zazní City of Dreams od Talking Heads, o nichž je ve filmu také řeč. Borgli natočil výtečnou satiru, co pobaví a donutí k zamyšlení

Hodnocení:*****

Robert Kostěneč

Prokleté jezero

Upyri – Bělorusko 2019, režie Andrey Grinko

Možnost setkat se s běloruským hororem není velická už proto, že tomuhle žánru v Bělorusku pšenka nekvete. O to zajímavější je, že se občas nějaký film objeví, byť se nejedná o nic světoborného, ale jen slušné řemeslo. A. Grinko natočil strašidelnou prvotinu podle vlastního scénáře a předkládá nám klasický horor, jaké se točily především v osmdesátých letech minulého století. Jen po stránce vizuální je současný, což беру jako plus. V animovaném prologu se dozvídáme o tajemném jezeře, které je prokleté. Pokud v jeho vodách někdo utone, je nutné mrtvolu vylovit a mrtvého spálit na hranici, uprostřed níž je vztyčený magický totém se starobylými symboly a rybou. Vše je třeba stihnout do západu slunce, jinak z jezera vyjdou další mrtví, kteří s sebou přinesou smrt a zkázu pro celou vesnici. Zde je navíc vše provázáno se staroslovanským svátkem označovaným v Bělorusku jako Kupallje. Ač se jedná o původní pohanský svátek, jde ve skutečnosti o oslavu letního slunovratu spojenou se jménem Ivana Kupala, jakousi obdobou našeho Jana Křtitele a svatojánské noci. A právě v tento čas dohlíží stará žena (Tamara Muzhenko), aby byl dodržen každoroční ochranný rituál. Její syn připravuje hranici a vyrábí totém. To ještě oba netuší, že na ní budou muset spálit tělo utonulého, aby zastavili příchod nemrtvých.

Dvě studentky, Polina (Anastasiya Vasilyeva) a Masha (Anastasiya Filippova), si společně s francouzskými přáteli, Gabrielem (Gabriel Picq) a Xianem (Kento Sano), vyrazí na piknik k tajemnému jezeru, o jehož

minulosti nic neví. Tiché křišťálové vody lákají ke koupání, a tak omladina zaparkuje, postaví stan a jde si užívat. U jezera však nejsou sami. Kromě staré ženy se synem, co se chystají na tajemný obřad, tu mají schůzku pašeráci, aby si vyměnili peníze a kontraband. Cesty všech se různě propletou a některým půjde hned od začátku o život. Jedna z postav se utopí, a tak se stará žena se synem pokusí dostat tělo na hranici. Slunce však rychle zapadá a je otázka, zda se jim podaří tělo spálit, nebo budou muset všichni čelit smrtící hrozbě z jezera.

Pro hororového znalce nepůjde o nic překvapivého, ale film je minimálně důkazem toho, že i v pro nás nepříliš známém Bělorusku dokážou natočit žánrově obstojný horor. Původní název poněkud klame, jelikož s upíry se zde nesetkáme. Temné bytosti z jezera jsou nemrtví a my bychom je dnes asi označili populárním jménem – zombie. Čtveřice mladých, která se

záhy smrskne na trojici, se dostává mezi mlýnské kameny. Z jedné strany jsou pašeráci, kteří je hodlají zlikvidovat, protože se pro ně stali nežádoucími svědky, z druhé strany se blíží nemrtví. Jezero je nádherné jak s blankytnou vodou třpytící se ve slunci, tak i s temnou hladinou s odrazy měsíce a párou nad vodou. Kamera jej i s okolními lesy často zabírá z výšky, což umocňuje jeho krásu. Naopak noční scény připomenou staré gotické horory. Jedna z nejpůsobivějších je ta, kdy stará žena hledá syna. Prochází temným lesem s bělavými kmeny bříz plným mlhy, prodírá se zarostlými místy, kde stromy zdvihají k nebi pokroucené větve, směřuje těžkým krokem k vodě a vše osvětluje pochodní, kterou drží v ruce. Škoda, že nemrtví se jen míhají, skrývají tvář napůl v rákosí a že akce s nimi je rychlá a často jen v náznaku. Na krev dojde především při potyčkách s pašeráky, ale žádné velké gore se nekoná. Film není ani okořeněn nahotou, jak tomu u podobných snímků, zejména z oněch osmdesátých let, bývá, byť se nabízela – koupání, milování ve stanu. Přiznám se ale, že netuším, jak je to v Bělorusku s filmovou cenzurou, protože to by mohl být pravý důvod. Přirozeně pokud film nabídne něco jiného, lze jmenovaná klíše oželet, avšak strašení není takové, aby vynahradilo nějakou efektní smrt. Na druhou stranu Polina si projde nepříjemnou torturou, kdy pobíhat zmlácená po lese se svázanýma rukama a pytlek na hlavě není jistě nic záviděníhodného. Zamrzí, že téměř polovina filmu je věnována klábosení postav a souboj s nemrtvými zabere posledních dvacet minut. Namodralý vizuál je slušivý a v protikladu k záběrům se sluncem vynikne. Postavy, vyjma Francouzů, se chovají vesměs hloupě, jsou jednodušší, anebo propadají šílenství. Závěr odpovídá typickým hororovým klíše, co ale neurazí.

Upyři se možná stanou především sběratelskou záležitostí, pro našince pak jsou zajímavým pohledem na filmografii Běloruska. Možná je trochu škoda, že animovaná část není hraná, protože to by mohl být pořádný horor. Každopádně jako jednohubka pro oddech funguje tenhle film docela dobře.

Hodnocení:***

Robert Kostěnc

V barvách labyrintu světa

Chudáci (Poor Things) – Irsko / Velká Británie 2023, režie Yorgos Lanthimos

Režisér Lanthimos již svými předchozími díly (Špičák 2009, Humr 2015, Zabití posvátného jelena 2017 ad.) ukázal, že má svébytný pohled na filmový svět, který ještě tříbil natáčením reklam, videoklipů a experimentálních filmů. Po delší době opět předvedl, že film je médium především obrazové a že filmy s dialogy až příliš často evokují divadlo. Jeho svět je fantaskní a plný barev, na rozdíl od zprvu černobílého Londýna, kde příběh začíná. Vybaví se velikáni jako třeba F. Fellini nebo P. Greenaway. Erotické scény jsou předváděny s nadhledem, poetikou i vtípem, jako by vedle režiséra stál T. Brass a občas mu poradil. A rozhodně nelze zapomenout na Karla Zemana! Řada filmových obrazů připomene jeho dílo včetně Belly Baxterové (Emma Stoneová) ujíždějící na obří mořské rybě. Snímek je situován do viktoriánské doby, ale současně je směsicí steampunku a secese. Kočár na parní pohon s umělou koňskou hlavou vpředu, lanovky nad městem, parník nebo laboratoř doktora Godwina Baxtera (Willem Dafoe) jsou známkou techniky, vědy a pokroku. Vedle toho pak skvostné interiéry vybroušené do posledního detailu připomínají dobu dávno zmizelou v propadlišti dějin. Světlo v podobě chobotnice, větráky jako květy, stěny i stropy zdobené reálnými i fantastickými motivy a důraz na předměty umělecké i užitkové. Secese (Art nouveau) samozřejmě vládne v Paříži, ale najdeme ji i jinde. Ocenit je třeba výpravu, jelikož téměř vše jsou kulisy, ať už reálné, malované, či miniaturní, nikoliv počítačový software. A těch věcí, předmětů a ozdob je tolik, že napoprvé je divák nedokáže pojmut ani z poloviny. Když se pak Max s Bellou procházejí přírodou okolo řeky, máte pocit, jako byste sledovali obrazy impresionistických malířů.

Frankensteinovský příběh má šilenceho vědce, doktora Baxtera, a jeho experiment, mladou ženu Bellu. Ta se pokusila spáchat sebevraždu utopením, ale doktor její tělo objevil. Byla těsně před porodem, avšak s těžce poškozeným mozkem. Doktor tedy vzal mozek jejího dítěte a ten jí dal. Bella se začíná vše učit jako malé dítě a postupně je konfrontována s dospělými a světem. Vše hodnotí bez přetvářky a bez zábran, současně má dětskou naivitu, co jí ale postupně opouští. Na naléhání doktora, kterého tituluje Bůh, se zasnoubí s jeho asistentem Maxem (Ramy

Joussef), avšak poté se setká s Duncanem Wedderburnem (Mark Ruffalo). Ten ji přesvědčí, aby s ním utekla do světa za dobrodružstvím. Neznamená to však, že by se vzdala Maxe, po návratu se hodlá za něj provdat. Svět je úžasný, plný překvapení, vášně, ale také krutosti. Alexandrie je symbolem rozdělení světa – bohatí jsou nahoře v restauraci, pod nimi dole umírají děti hladu. Schodiště dolů je v polovině zbořené.

Bella pošle dětem peníze, aniž by ve své naivitě tušila, že námořníci si je nechají pro sebe. Když objeví sex, nedokáže se ho nabažít. A pokud jde o peníze, neváhá a jde je vydělat do nevěstince. Tamější bordelmamá Swiney (Kathryn Hunterová) jí řekne: „Musíme zakusit vše, abychom byli úplní.“ Bella se ovšem nepovažuje za děvku, své tělo chápe jako výrobní nástroj, co jí umožňuje být svobodnou. Stává se tak symbolem svobody, emancipace a ženy, která odmítá být majetkem druhých. Svoji nespoutanost vyjadřuje divokým tancem i konverzací bez zábran. A když

uslyší křičet rozmazlené dítě? Zvedne se, aby mu šla nařezat. V začátcích, ještě než se začne kultivovat a číst klasiky, vyjadřuje nespokojenost rozbíjením věcí. Těch mís a talířů roztránila požehnaně a člověk si uvědomí, jak by kolikrát udělal v rozčilení to samé, jen už má vytvořené (alespoň většinou) hranice. Některé obrazy jsou srozumitelné beze slov. Když se Bella setká s Duncanem na střeše domu, právě vypukne ohňostroj. A ona cítí, že ji čeká něco velkolepého. Zajímaví jsou zvířecí kříženci, experimenty doktora Baxtera. Na závěr čeká v tomto duchu na diváka povedený bonbonek. Z řady postav je třeba připomenout ještě Hannu Schygullu (jako Martha Von Kurtzroc), významnou německou herečku. Její malá role je zářivým střípkem do filmové mozaiky, když se bez skrupulí baví s Bellou o sexu nebo o knihách. A co se týká odkazů, nelze si nevzpomenout na Monthy Python: Smysl života (1983) v momentě, kdy otec vezme dva dospívající syny do nevěstince a tam jim s Bellou předvádí, jak na to. Co zaujme od prvních záběrů, je skvělá kamera oceňovaného Robbieho Ryana. Využívá různých deformací včetně rybiho oka a zprostředkovává až hmatatelně onen podivuhodný svět se všemi detaily, precizními kompozicemi a dechberoucími celky. Hudbu složil Jerskin Fendrix. Tóny, harmonie, kakofonie. Důležitá složka filmu, kdy od téměř tichých pasáží postupně graduje až k intenzivní bouři. Chudácci jsou netradiční snímek s již několika cenami a nominacemi na další, který nabízí působivý zážitek, byť asi ne pro běžného diváka. A jedno zhlédnutí zřejmě stačit nebude.

Hodnocení:*****

Robert Kostěnc

V osidlech démona

Cuando acecha la maldad (When Evil Lurks) – Argentina/USA 2023, režie Demián Rugna

V rámci argentinské kinematografie by se našly horory zejména z posledních pár let, málokterý však dosahuje výraznějších kvalit, a tak jich jen pár stojí za pozornost. D. Rugna natočil solidní kousek už v roce 2017 – *Aterrados*, kde použil ne stejný, ale podobný motiv jako v jeho nejnovějším filmu. Pokud nehmotná entita či démon potřebují tělo, pak jdou a vezmou si ho, lhotejno zda je zvířecí či lidské. Ostatně s motivem

střídání tělesných schránek, i zvířecích, přišel třeba i Anděl smrti (1998). Každopádně Rugna natočil temný, syrový a bezvýchodný horor, který lze chápat jako strašidelný film, ale možná také jako alegorii na současnou Argentinu, co se už nějakou dobu potýká s velkými ekonomickými problémy. Nevýslovné zlo, o němž některé postavy mluví jako o démonovi a jiné dokonce Luciferovi, se zmocní lidského těla, aby se z něj mohlo zrodit ve své pravé podobě. Tedy na Lucifera mi to nepřijde, jelikož ten přeci stojí nejvýše a nebude jistě pro sebe potřebovat tělo obyčejného člověka, v důsledku je to ale jedno, protože nejen obyvatelé města stojí na pokraji strašlivé katastrofy.

Bratři Pedro (Ezequiel Rodriguez) a Jimi (Demián Solomón) žijí na malé farmě za městem. Večer uslyší vzdálenou střelbu, a tak se ráno vydají do lesa. Najdou zmasakrovaného muže a zvláštní přístroj v kufříku. O radu požádají souseda Ruize (Luis Ziembrowski), s nímž si příliš nerozumí, ale nikdo jiný poblíž není. Postupně zjistí, že mrtvý je čistič, jakási

obdoba exorcisty, který měl dorazit na sousední farmu. Zde mají syna, jenže je nakažený, tedy ve smyslu posedlý zlem. Když ho chtějí zastřelit, matka jej brání, že tím by zlo z něj uvolnili na ostatní. Proto jej měl zabít čistič, který by provedl patřičný rituál. Nakonec jej bratři a Ruiz naloží do auta a odvezou daleko za město, kde jej vyloží a ponechají svému osudu. Naivně si mysleli, že tak se zla zbaví, jenže ono stačilo prosáknout všude, včetně jejich oblečení. Když pak Ruiz zastřelí na své farmě nakaženou kozu, odsoudí sebe i svoji ženu ke strašlivé smrti. Lehkovážný Pedro svým konáním spustí řetězec hrůz a místo plánované záchrany nejbližších vystaví všechny smrticímu nebezpečí. Jediný, kdo by mohl vše zastavit, je Jimiho kamarádka Mirtha (Silvina Sabaterová). Pomůže jí Pedro a budou mít dost sil?

Matka obou bratrů říká nejmladšímu synovi Pedra sedm pravidel, jak se bránit zlu. Nejzajímavější je zákaz používání elektrických světel, kdy člověka napadne, že oheň chrání a očisťuje, umělé světlo však ne. Rovněž se na posedlého nesmí použít zbraň se střílným prachem a je třeba se vyhýbat blízkosti zvířat. Za pozornost stojí i zákaz oslovovat zlo jeho jménem, protože v křesťanském exorcismu je právě žádoucí démonovo jméno použít. A když matka namátkou pár jmen řekne, starší Pedrův syn Jair (Emilio Vodanovich), který je autista, začne dokola opakovat jméno Azrael. Skutečný posedlý je však vždy jeden, ostatní nakažení zabíjí druhé a páchají sebevraždu. Zlo se jim totiž dostane do mysli a začne je ovládat. A jako v podobných příbězích i zde platí, že zlo živí strach. Děsivou větu pronášá Mirtha, když říká: „Zlo má rádo děti a děti mají rády zlo.“ A děti pak opravdu brání posedlého, aby se k němu nikdo nedostal dříve, než se z jeho těla zrodí skutečné zlo. Snímek je poměrně krutý, když překračuje obecná tabu ve filmech, jakými jsou násilí na dětech a na zvířatech. A konkrétně scéna napadení děvčátka psem je mrazivá, byť se odehraje v rychlém střihu. Celý film má v sobě podivný neklid a napětí, které směrem k závěru vzrůstají. Nechybí krev, gore, kdy dojde i na střeva ven, ani zhnusení při pohledu na oběžního a roztékajícího se muže, první oběť zla hned na začátku. Vztahy mezi postavami nejsou dobré. Mají mezi sebou neustálé konflikty, jsou podrážděné a nespolupracují tak, aby zlo společně zničilo. V tom vyniká především Pedro, který je umanutý, tvrdohlavý, bezohledný a hlavně neposlušný. Nedá na dobré rady, vše řeší impulzivně a po svém.

Výsledkem je stupňující se katastrofa, kterou už nedokáže sám zastavit. Snaží se zachránit své nejbližší, ale bez respektování pravidel se mu to nemůže zdařit. Divák má problém s některou z postav se ztotožnit, snad nejlépe ze všech vychází Mirtha. Má jisté zkušenosti a ví, jak na věc. Jediné, co jí chybí, je někdo, kdo by jí dokázal pomáhat. Sázka na Pedra je ovšem velmi riskantní. Za velmi dobrou kamerou stál Mariano Suárez, temnou hudbu složil Pablo Fun. Ten má žánrové zkušenosti a zlověstné smyčky během akce mrazily až do morku kostí. Snímek byl po právu oceněn na Sitges Film Festivalu. Hororové příznivce by rozhodně zklamat nemusel.

Hodnocení:****1/2

Robert Kostěnek

Zpátky na stromy

Říše zvířat (Le Regne animal) – Francie / Belgie, režie Thomas Cailley

V Ostrově doktora Moreaua od H. G. Wellse se šílený vědec snaží vytvořit ze zvířat lidské bytosti. V Říši zvířat dochází k opačnému jevu – lidé z neznámých důvodů ve zvířata postupně mutují. To, že nevíme proč, není vůbec důležité, jelikož filmaři chtěli svým snímkem říci něco zcela jiného. Nejde totiž o prvoplánový horor, jak by se z úvodu mohlo zdát. Tím byly třeba nedávné francouzské snímky Všichni jsou Robert (2010) nebo Les Animaux anonymes (2020). Tentokrát jde totiž o vztahové drama otce a syna, které filmaři zabalili do fantastického hávu, čímž jej ještě posunuli do alegorie. Vedle rodinného vztahu snímek ukazuje problematiku menšin a jejich soužití s ostatními. Zde si lze dosadit rasu, náboženství či sexuální orientaci, které jsou stejně jako mutace ve filmu dané a které zkrátka nelze změnit. Snad jen náboženství ano, jenže silně věřící člověk, vzpomeňme na Komenského, to udělat nemůže. V závěru se ovšem naskytá další závažná otázka – menšiny lze vykázat do určitého prostoru a tam je uzavřít. Podle posledních zpráv však dochází k mutacím stále častěji i v dalších zemích, a tak zanedlouho se může poměr lidí a mutantů obrátit. Co pak?

François Marindaze (Romain Duris) svolí k tomu, aby jeho žena stížená mutací byla odvezena do nového sanatoria na jihu země, kde by jí mohli pomoci. Znamená to ale, že se tam na čas bude muset přestěhovat i on se

svým šestnáctiletým synem Émilem (Paul Kircher). Ten nakonec svolí, a tak se vydají společně na cestu. Na místě je čeká nový dům, spíše bungalov, jejich dočasný domov. Krátce nato havaruje v sousedních lesích transport se čtyřiceti mutanty převážející také Françoisovu ženu. Tu společně s několika dalšími nenajdou a po krátké době je další pátrání zrušeno. François se rozhodne, že bude se synem pátrat v lesích, kam je vstup zakázán, sám. Jenže Émile zjišťuje, že jeho tělo začíná postupně mutovat. Zprvu je zoufalý, protože si uvědomuje, do jakého nebezpečí ho mutace uvrhne. V lese je napaden jedním z okřídlených mutantů, Fixem (Tom Mercier), s nímž se nakonec spřátelí. Jak Émilova mutace postupuje, začne i on mít blíže k podobně postiženým a k volné přírodě. Když vše otec zjistí, rozhodne se ho přirozeně chránit. Situace se ale nevyvíjí dobře, i když na svoji stranu získá sympatickou policistku Julii (Adèle Exarchopoulos).

Jak už bylo řečeno v úvodu, film má dvě linie. V té první sledujeme vztah otce a syna, který není dobrý. Émilova matka skončila v záchytném zařízení, kdy ho napadla, a Émile si myslí, že ho zato otec viní, což se později ukáže jako nepravda. Samozřejmě léta dospívání jsou problematická, a když se k tomu ještě přidá temné tajemství, problematickému vztahu to nepřidá. François je ale chápatý, a tak se snaží synovi, i přes jeho počáteční odpor, pomáhat. V závěru je pak postaven před životní rozhodnutí. Synova mutace se nezastaví, to už ví. Má se tedy se synem ukrýt a snažit se nějak přežít? Nebo by mu měl dát raději svobodu, když vidí, že ho to táhne do divočiny k ostatním mutantům? Jenže už ztratil manželku, a proto rozhodování je mučivě bolestné. Dobře je ukázáno, co známe z řady jiných filmů – jak se chová dav mužů, když nám v genech stále přetrvávají lovecké pudy. Jakmile je možnost účastnit se honu na někoho, kdo se vymyká, a je jedno, zda jde o vraha, příslušníka menšiny nebo člověka jiných názorů, pak bez váhání vezmou zbraň a jdou. A pokud chcete někoho odlišného chránit, pak musíte názorově souznít s většinou, jinak budete okamžitě podezřelí. Snímek má solidní speciální efekty a velmi dobré masky, které jsou naprosto dostačující. Gore zůstává stranou, jelikož pro výpověď není nutné. Velmi pěkné jsou scény s mutanty v přírodě, zejména když se Fix učí na břehu řeky létat. Zdařilá je i scéna ze supermarketu, kdy prchající mutant mává chapadly na všechny strany. Pokud bych měl něco vytknout, pak je to zbytečně dlouhá stopáž. Film má tak značně kolísavé tempo, kdy až směrem k závěru nabere obrátky. Jako by se tvůrci nemohli rozhodnout, zda natočit rozvášný a případně artový snímek, nebo napínavou akci. Na druhou stranu je vizuálně velmi pěkný. Romani Duris je v roli otce uvěřitelný, když se neustále snaží držet emoce na řetězu, ale ne vždy mu to jde. Paul Kircher jako Émile moc sympatický není, ale to je asi dáno tím, že jeho postava je naprosto duševně rozervaná. Postupný přerod ve stále víc zvířecího mutantu ovšem zvládl velmi dobře. Za výbornou kamerou stál David Cailley, hudbu složil Andrea Laszlo De Simone. Říše zvířat není úplně jednoduchý film, jelikož v sobě ukrývá řadu otázek a jen něco málo odpovědí. S běžným divákem se možná mine.

Hodnocení:***1/2

Robert Kostěnc

Knihy

CESTA DO HLUBIN KOČIČÍ DUŠE

Paní Janě Mourkové, zkušené kočce žijící v jedné vybydlené části jakéhosi velkého města, se jednoho dne narodí čtyři koťátka. Dvě kočičky a dva kocourci. Elvíra, Rudolf, Matěj a Žofie. Nejsou to ale tak úplně obyčejná koťátka. Jsou to koťátka s křídly. Křídlokočky, zkráceně křídločky.

Paní Jana se o své děti patřičně postará, takzvaně je „vypiplá“, ale samozřejmě si všimne reakcí lidí a psů z města. Vysvětlí svým dětem, že jim křídla narostla proto, aby mohly odletět někam do bezpečí. Cokoli je něčím neobvyklé nebo výjimečné totiž přitahuje nechtěnou pozornost. Lidé by je pochytili, zavřeli do klecí a udělali z nich cirkusovou atrakci. Jakmile koťata patřičně narostou, paní Janě Mourkové zamávají a letí do světa.

Vždyť paní Jana Mourková už má nového přítele, kterému se musí věnovat, že... Tak už to v kočičím světě chodí.

Nakladatelství Gnóm! vydává knihy na úrovni. Pan Jakub Němeček, který za tímto „projektem“ stojí, klade důraz na kvalitu zpracování a celkový design knih. I v případě Křídloček dostává čtenář do ruky knihu malého kapesního formátu, vytištěnou na kvalitním papíře, opatřenou pevnou vazbou a plnou nádherných barevných ilustrací. Knihu je možné objednat ve dvou provedeních obálky. Svazek je souborným vydáním všech čtyř knih série, které Ursula Le Guinová napsala.

Jedná se o knihu pro děti, potěší ale i dospělé (jako potěšila i mě).

Cílovou skupinou budou také chovatelé a přátelé koček.

Z hlediska dětského čtenáře kniha přináší vše, co dítě vyžaduje (obrázky související s vyprávěním, jednoduchý text, krátké kapitoly). Do takto na první pohled jednoduchého formátu autorka dokázala vtěsnat spousty informací o fungování světa, o spravedlnosti, rovnoprávnosti, vnímání odlišností a nenuceně otevřít spousty aktuálních otázek. Čtenář se ale také dozví něco o komunikaci mezi kočkami (o předení, tulení se k sobě navzájem, navazování kontaktu přes granule a podobně).

Ursula Le Guinová se proslavila svými knihami v oblasti sci-fi, její tvorba pro děti (v tomto případě s fantazijními prvky) ale za zbytkem jejich knih nijak nepokulhá.

První housle tu v tomto případě samozřejmě hrají kočky a jejich pohled na svět.

Kdo máte nějakou kočičku nebo kocourka doma, poznáte, že tahle kniha není uvařená z vody. Autorka textu i autor ilustrací kočky zbožňují.

Dokonale zpracovaná kočičí psychologie, typologie kočičí osobnosti, Maslowova pyramida kočičích potřeb, to vše je zde zobrazeno naprosto reálně. Autoři knihu svým kočkám dokonce věnují (některým in memoriam).

Můj závěr zní, že se jedná o knihu krásnou svým obsahem i zpracováním, chytrou, nevtíravou, nenásilnou, pozitivní a v rozumné míře poučnou. V případě, že se řadíte do kategorie kočkomilců, nebo máte doma děti, které se právě stávají čtenáři, patří Křídločky do povinné výbavy vaší domácnosti.

(Ursula K. Le Guinová: Křídločky. Přel. Jakub Němeček. Obálka, ilustrace: Steven D. Schindler. Gnóm!, Praha, 2024. 212 s., cena 499,- Kč.)

Hodnocení: *****

Milan Štajer

PODRUHÉ DO DRABBLOVÉ ŘEKY

Sto povídek, vždy po stu slovech, jak pravidlo drabble formátu přikazuje. Básník a prozaik Pavel Skořepa se do úkolu značně obtížného pustil opakovaně („Jedno sto skořápek“, Canc 2022) a dal si záležet, aby nešlo o formální cvičení, ale povídky, které obstojí samy o sobě. „Sto skořápek podruhé“ znovu přináší důmyslné a syrové mikropříběhy, stejný je malý formát přesně do kapsy; jenom tentokrát v ilustracích zastoupil Danicu Pružincovou mistr výtvarník (a grafik) Michal Březina.

Upgradu se dočkala také struktura sbírky. Autor ji tematicky rozčlenil do jedenácti sekcí, které znějí více než slibně: BDSM, Fetish & Deviace, Horror, Pohádka, Čuníslo, Hajzl 00, Bordel, Kolbenka, Noční můry, Filmy, Thriller & Detektivka, Sci-fi & Fantsy. Do tuctu počtem uzavírá sbírku Existencionální báseň o hovnu místo poděkování čili Výkalová óda; jak praví na konci autor: „Báseň, která se zdá být na první pohled o hovně, přitom je zcela a naprosto a absurdně bizarně o nás, zrovna tak

jako tyto nové skořápky, které věnuji opravdu všem, kteří si je užijí a budou jimi pobaveni.“

Je to úchylné? Podle toho, jak vnímáte a definujete úchylno, a zda máte smysl pro humor černý jako saze. Je to čtivé, vtípné, nápadité, zábavné a rýpající pod povrch učené konformity. Rozhodně nekorektní a sarkastické. Žánrové? Jistě, není tu jen kapitalka Sci-fi & Fantasy - upřímně, drtivá většina příběhů spadá do kategorie horor, případně gore. Protože nehodlám spamovat, nemohu ani naznačovat zápletky, leckdy přepychově ireálné (Bouřka, Larva).

Navzdory náročnému kouzlení s požadovanou stovkou slov (počítají se i spojky a citoslovce), kdy jako naschvál může nějaký výraz přebývat, nebo naopak scházet, všechny texty jsou verbálně vyladěné, hladce plynou a udržují si spád. Pavlu Skořepovi se daří povídky ostře vypointovat (Salón, Závěrečná, Prokletí). Akademické výjimky, ve finále méně třaskavé, se pro změnu mohou chlubit mrazivě řízným nápadem (Souboj, Koktejl, Supermrdina).

Vybroušené groteskno rozmarně žongluje krví, exkrementy, sexem, cynismem. Avšak ani zdaleka nepatří mezi prvoplánové legrácky, buďsi je všudypřítomný komický efekt, založený na kontrastu očekávání / twist a přepísknutém splatter-hororu ve stylu „Braindead“. Pavel Skořepa ve svých „Skořápkách“ kráčí ve stopách středověkých šprýmařů, kteří přesně tak, s žerty podobně bezuzdnými, nastavovali zrcadlo povýšenému panstvu a blahobytným měšťanům. Odhaluje naše sobectví, pokrytectví, domýšlivost, nespokojenost se všedním životem, naši lačnost a pošetilost. Nepřehlédněte ani předmluvu, v níž se první dáma českého hororu Kristina Haidingerová věnuje drabblům a hrůzám, ani doslov Michala Březiny, jenž představuje (z jiného úhlu) umění drabblů a Pavla Skořepu. Březina také doprovází zábavně šokující „skořepiny“ originálními kolážemi.

Tak. A co přijde ve „Skořápkách“ potřetí? Upřímně, těším se!
(Pavel Skořepa: Sto skořápek podruhé. Předmluva Kristina Haidingerová. Doslov, obálka a ilustrace Michal Březina. Brno; Canc, 2023. 160 s., cena 190,- Kč.)

Hodnocení: ****1/2

Františka Vrbenská

STARÁ SÍLA VE STARÉM DOMĚ

Haleluja! Hosana! Radujme se věrní a nechme požehnání hororového boha dopadnout na naše bedra! Konečně jsme se dočkali! První román jednoho z největších mistrů moderního hororu vychází konečně v češtině. Když je Campbell na přelomu osmdesátých a devadesátých let tvořil, byl již zaběhnutým vypsáným povídkářem, s vlastním, originálním pojetím lovecraftovského mýtu. My jsme teď vlastně v podobné pozici, v jaké bylo britské, potažmo světové publikum v té době – s Campbellovou povídkou tvorbou jsme už dobře seznámení a můžeme netrpělivě očekávat, zda dokázal svůj talent k tísní a hrůze rozvinout také na ploše románu.

Nebudu to protahovat, stejně to už všichni tušíte. Dokázal. Jeho osobitá varianta kosmického děsu vycházejícího z tušení mocných, zlých sil mimo naše chápání se na stránkách románu rozvinula do plnokrevného, psychologicky dobře prokresleného příběhu.

Na začátku utíká malý chlapec jménem Ben z domu své tety do vesnice Stargrave, na jejímž hřbitově se setká se záhadnými a děsivými úkazy. O dvacet let později zdědí Ben Sterling, spisovatel dětské literatury ve stejné vesnici dům, do kterého se se ženou a dětmi stěhují. Z počátku vypadá starobylé, lesem obklopené sídlo s výhledem na malebnou vesnici jako splněný sen.

Stačí však jeden pohled na záhadnou bledou tvář v okně a záhadný světelný třpyt mezi stromy a je jasné idylka vezme rychle za své. . A jak už to tak v podobných příbězích bývá, přibývají další záhadné a zneklidňující jevy a vysněný nový domov se mění v noční můru.

Ano, Campbellův román opravdu je xta varianta na strašidelný dům s tajuplnou minulostí. Jeho kvality spočívají v tom, že dokázal milionkrát omeletého tématu vložit dojem kosmické hrůzy z nadpozemsky neuchopitelného, naší představivosti přesahujícího, onen dojem, jaký známe z Lovecrafta, ale mnohem „britštějším“ hávu. Lovecraftovské motivy navíc obohatil o moderní, realistický styl psaní a schopnost vytvořit hluboké, psychologicky věrohodné postavy, se kterými čtenář může ztotožnit. Lovecraftovi mystici a podivíni nás nutí sledovat nadpřirozené zlo s jistým odstupem. V Campbellovi jej prožijeme očima moderního člověka, který by mohl být klidně jedním z nás. A to žádný

odstup neumožňuje, hrůznou bizarnost a neuchopitelnost dávných nadlidských sil to ještě zdůrazňuje.

Není třeba příliš zdůrazňovat, že román má propracovanou fabuli bez slabých míst a „funguje“ jako dobře promazaný stroj. Postupné odhalování tajuplných souvislostí, houstnoucí atmosféra a pár dobře promyšlených překvapivých zvrátů nedovolí čtenáři vydechnout, takže opravdu příliš nevadí ani klišoidní motivy tajemného dědictví a rodiny stěhující se do starého domu.

Pokud hledáte krev a střeva, nebude Půlnoční slunce příliš pro vás. Ale pokud máte rádi horory s postupně rostoucím napětím, Půlnoční slunce vás naučí bát se stínu, který jste právě zahlédli koutkem oka.

Campbellova schopnost proniknout do spodních proudů hrůzy, proudící lidským podvědomím, dokáže čtenáře přivést až za hranici kosmické temnoty.

(Ramsey Campbell: Půlnoční slunce. Překlad Martin Štefko. Obálka Michal Březina. Velešín Golden Dog 2024. 392 s., cena 399,- Kč)

Hodnocení: ****1/2

Filip Pivoňka

V KOUZELNÉM KRÁLOVSTVÍ BUDE PROLÉVÁNA KREV

Jste-li chudá dívka zneužívaná zločineckou organizací, možná se vám snadno vrátí sny z dětství. Opět si budete představovat, že se z vás stane princezna v pohádkové říši a snoubenka nastávajícího panovníka, který je mimochodem atraktivním mužem. Jenže pohádky už nejsou to, co bývaly. Princeznám jde o život a někdy pro ně může představovat ohrožení i krásný princ. Jako kdyby nestačili intrikující temní bohové se satanským zjevem. Nad hrdiny dvou světů se vznáší Osud hněvu a plamene.

Romeria je dobrá ve své profesi. Bohužel se živí krádežemi a život jí navíc kontroluje ruský mafián Korsakov. Rodina jí rozhodně není oporou, její otec je dokonce zdánlivě šílenec a vyzývá ji, aby našla zlatou laň. Z nepříjemností s Korsakovem ovšem Romerii osvobodí tajemná Sofie, která zlodějku údajně potřebuje, aby zachránila jejího manžela. To

však Romeria netuší, že Sofie je spojena s jiným světem, v tom našem se pohybuje už někdy od osmnáctého století a slouží temnému Malachimu, jednomu z božstev zvaných osudy. Než se zmatená kriminálnice naděje, ocitne se v magickém prostředí a získá tělo princezny se stejným jménem jako ona, která je snoubenkou následovníka trůnu – prince Zandera. Neví, co se kolem ní přesně děje, ale jde jí o život, neboť skutečná princezna spáchala údajně těžký zločin. Krom toho na ni čeká nejedno překvapení, poněvadž mnoho obyvatel království nejsou tak docela lidé...

Osud hněvu a plamene, novinka od K. A. Tuckerové, je ze začátku lehce proměnlivá, ale postupně nachází svůj ideální způsob líčení děje. Prolog o Sofii může čtenáře mást, ovšem napraví to následující kapitola, kde se nám vyprávěním v první osobě představí Romeria. Kniha nabere skvělý spád a autorce se podaří vystupňovat napětí i navodit atmosféru tajemna. Pak se tempo zase poněkud zmírní, ale to neznamená, že bychom ztratili zájem o to, co hrdinku čeká. Jelikož je Romaria ve fantasy světě cizinkou, může si Tuckerová dovolit zprostředkovat přirozenou expozici, a přitom rozehrávat příběh dvorských intrik i vášnivé lásky. Dalším důvodem, proč se nám o tom vše tak dobře čte, je výrazná perspektiva protagonistky, snažící se zapojit svou chytrost a přežít na neznámém území. Fantastické kraje nám mohou být něčím povědomé, ale na druhou stranu obsahují dostatek originality a uvěřitelného zpracování, aby se obloukem vyhnuli kliše a stereotypům. Postavy se sice nedají označit za mnohovrstevnaté, ovšem přimějí nás, abychom si k nim vytvořili vztah. Obzvláště důležité je to v případě Zandera, jelikož tak procítěně vnímáme jeho lovestory s Romarií.

Slabších míst najdeme poskrovnu. Dokonce ani samotná Romaria se nepodívá nad tím, že se v cizím světě dokáže s místními bez problémů domluvit. Když už mluvíme o jazycích, mohli bychom pokárat překladatele Josefa Kalouska za to, že mu na několika místech zůstala opakuující se slova a jednou dokonce přeložil anglický výraz pro mužský ohryzek (Adam's apple) doslovně. Pokud jde o děj jako takový, jedná se zjevně o náplň prvního dílu série, jelikož si autorka očividně šetří řadu zvrátů a tajemství do chystaných pokračování. Lze se však domnívat, že to bude k jejich prospěchu.

Pokud hledáte, začátek napínavého dobrodružství, zajímavou protagonistku a kýchčem nezatiženou fantastickou romanci, určitě budete

chtít upsat autorce svou duší. Bude to výhodnější, než když takový obchod uzavřete s ďáblem nebo s Malachiem.

(K. A. Tuckerová: Osud hněvu a plamene. Přel. Josef Kalousek. Obálka Hang Le. Praha, Fragment 2024, 528 s., cena 499,- Kč.)

Hodnocení: ****

Jiří Kábrt

PLNÝ POHÁR POVĚSTÍ

Irský básník William Butler Yeats věděl, že víly a elfové mění velikost i vzhled podle toho, jak je kdo z nás dokáže vnímat. Jsou vrtošiví a zabývají se hodováním, bojováním, milováním a hraním té nejkrásnější hudby. Keltská mytologie a folklor ovšem neobnašejí pouze vílí historky. Jsou neobyčejně pestré, fantaskní, překypují imaginací. Segmenty z nich – například postavu neobratné přadleny - najdeme v řadě evropských pohádek. Druhý svazek série Pověsti (první byl věnován severským vyprávěním) přináší šestnáct příběhů, které folkloristé zaznamenali na přelomu devatenáctého a dvacátého století. Šest pochází z Irska, šest ze Skotska, tři z Bretaně a jeden z Walesu.

„Keltské pověsti“ jsou rozděleny do čtyř částí podle hlavního tématu: Šprýmaři, Moře, Ukoly, Romance. Adaptovala je Mirabelle Kornová pro mladší čtenáře, ovšem pobaví a zaujmou i dospělé (mimořádně, do nemalé části textů se přimotá alkohol, a také se dozvíte, co může ospravedlnit mužskou nevěru). Překypují vtipem a magií, v živé próze kouzlí zapomenuté říše, nadpřirozené bytosti a nestvůry. Vystupují v nich taškáři, čarodějnice, statečné dívky, chytří a odvážní mládenci, moudré ženy, duchové, lidským rozumem obdařená zvířata i tulení lidé; nechybí chrabří kovář a krutá královna. Líčí nebezpečné výpravy, lásky silnější než smrt, čarování, hon za poklady a štěstím, rituály, mazané plány, hádanky, zlobu i soucit.

Ani převyprávění a překlad nesetrou stopy původní lidové narace a její svěbytné poetiky. Pověsti byly vybrány tak, aby zachycovaly půvab folkloru, který je zrodil, a vytvářely barvitou, různorodou kolekci. Jedny působí tajuplně a mysticky, jiné jsou humorné, další přízračně strašidelné, nebo snové, rozmarné a dojemné, ale také absurdní, katastrofické a monstrózní. Odkrývají tradice a pozůstatky minulých životů, ale také

věčná, nadčasová dilemata. Svádějí k tomu, abychom se z poslední stránky vydali dál k jiným vyprávěním, knihám a poznání, týkajícím se Keltů. Keltská kultura i dějiny se během posledních desetiletí proměnily v kultovní záležitost. Jenže Kelti nezmizeli, jejich potomci žijí v moderním světě a snaží se udržet vlastní jazyk a kulturní identitu. Pak pověsti představují víc než pohádkovou vyprávětku...

Kouzlo „Keltských pověstí“ plnohodnotně doplňují a dotváří nádherné obrazy Kate Forresterové, britské výtvarnice, ilustrátorky a tvůrkyně typografických návrhů. Používá jednoduchý, ale výrazný styl a střídou, o to působivější paletu barev. Pro ilustrace zvolila hlavní dějový motiv, iniciály příběhů a čísla stránek vytvořila podle středověkých irských vzorů.

Jestliže můžeme o některém svazku beletrie prohlásit, že se jedná o krásnou knihu, pak to plně platí pro sbírku příběhů z míst, kde dodnes zůstává keltský duch.

(Keltské pověsti. Překlad Richard Skolek. Obálka a ilustrace Kate Forresterová. Praha; Fobos, 2023. 160 s., cena 449,- Kč)

Hodnocení: ****

Františka Vrbenská

LUFTÁCKÁ INVAZE

Nakladatelství Fobos vydává počátkem roku už čtvrtý svazek edice Smrtihlav, jež se zaměřuje na starší anglo-americké hororové a hororově laděné vědecko-fantastické tituly, které si k nám od doby svého vzniku (mnohdy už v době pulpové) dosud nenalezly cestu, přestože ve vývoji žánru sehrávají důležitou úlohu, nicméně je zastínily příběhy jiných autorů, kteří ovšem na Smrtihlavových knihách vyrostli. Tentokrát dostává český čtenář do rukou polozapomenutý psychologicky laděný román předčasně zesnulé Joan Samsonové Dražebník.

Seznamte se s Mooreovými – manželi Jackem a Mim, jejich dcerkou Hildie, babičkou, již nikdo neřekne jinak než Ma (Máma), a pejskem Lassie. Žijí poklidný, soběstačný život v městečku Harlowe na venkově v Nové Anglii. Na své farmě si hospodaří, se sousedy vycházejí dobře, o život ve velkoměstech se příliš nezajímají. Jenže se píší 70. léta 20.

století, a řada neukotvených, zejm. mladých lidí, pomalu střízlivějících z opojení rozvířeného hnutím hippies, se snaží nalézt své místo ve světě, víru, partnera. Venkovské prostředí nabízí změnu, a tak se spousta měšťáků stěhuje na vesnici, anebo si sem alespoň přijíždí si od shonu velkého světa odpočinout. Tichá, nenápadná (a v zásadě neškodná) invaze nemine ani Harlowe. Vše se však změní, když do městečka přijde Perly Dunsmore, dražebník, který zde začne každý měsíc pořádat aukce. Většinou se na nich prodávají nepotřebnosti, staré krámy, které lidem jen zabírají místo na půdě a které coby originální „rustikální kousky“ rádi zakoupí snobové z velkých měst.

A tak i Mooreovi přispějí svým málem. Proč by ostatně ne? Harampádí se na farmě najde dost a peníze jdou na prospěšné účely – školu, kostel, na plat šerifových zástupců... Na tom přece vydělají všichni. Idyla však rázem skončí, když Mooreovým dojdou předměty, které by do aukce odevzdali. Opravdu tolik potřebujete ten starý stůl, tu komodu, psací stroj? Dejte nám je. Je to pro dobrou věc! Nedáte? To nevádí. I někteří vaši sousedé nedali. Třeba ti, které stihla náhlá, děsivá nehoda. Nebo ti, co nečekaně přišli o dítě. A ti, kteří nedávno vyhořeli...

Samsonová rozhodně nepíše efektní horor, žádný slasher ani splatterpunk. Její text upomene spíš na Poea či Bradburyho, jejichž démoni také přicházeli pozvolna a potichu a pozná je jen někdo a většinou, až už je pozdě. Avšak v Dražebníkovi se skrývá ještě cosi navíc. Na jedné straně je to přesvědčivé vykreslení lidských charakterů, které na vás dýchnou svou lidskostí; na straně druhé je to jedinečný vhled do života Američanů stojících před padesáti lety na společenském rozcestí. Válka ve Vietnamu se proměnila v kolosální fiasko a hippies nakonec mladým neukázali novou cestu, kudy se vydat, naopak venkovské komunity krachovaly, než aby udávaly tón.

Řádky románu se také prolíná i jakási celospolečenská krize víry (již jsme mohli sledovat i v soudobých knihách se satanistickou tematikou – vzpomeňme na Blattyho Exorcistu nebo Levinovu Rosemary), předěl mezi starým a novým, neznámým světem.

Samsonová je kritiky často přirovnávána k Shirley Jacksonové. Také využívá pochmurné venkovské atmosféry (v případě Dražebníka se možná sečtějšímu čtenáři vybaví povídka Zimní lidé právě od Jacksonové), pozvolně se hromadící tiché hrůzy a nenápadného

psychického teroru. Také zemřela mladá, v začátku své literární kariéry. A také provedla jistou dekonstrukci starých hororových postupů. Z dnešního hlediska možná nebude kniha působit obzvlášť originálně, je jí třeba vnímat s ohledem na dobu vzniku. Řada žánrových čtenářů nicméně pochopí, kde brali inspiraci současní matadoři hororové literatury, jako např. Stephen King či Bentley Little.

Knihu doplňuje zdařilá ilustrace na polotvrdé obálce a možná ještě lépe vyvedené předsádky, jež s citem dokreslují samotný příběh.

(Joan Samsonová: Dražebník. Přel. Kateřina Elisová. Obálka: Adéla Korbelařová. Praha: Dobrovský – Fobos, 2024. 274 s., cena 349,- Kč.)

Hodnocení: ****

Jakub Marek

KDYŽ DAVID BOJUJE S GOLIÁŠEM

Píše se 41. milénium. Mezi hvězdami neexistuje smír, jen nekonečné krveprolití, masakry a škodolibý smích žíznících bohů. Toto je příběh z oněch časů...

Planeta Enothis je jakýmsi ekvivalentem Jeruzaléma v historii Evropy. Místo, kde se zrodila nejvýznamnější světice a které zároveň padlo do područí sil Chaosu. Proto je Císařovým přáním získat zpět, co Impériu náleží. Po drtivé porážce pozemních sil tak míří na bojiště letecká podpora, která má zvrátit misku vah ve prospěch Hvězdné pěchoty. Nepříteli ovšem jako by vůbec nedocházely síly, ani zbraně. Ti nejlepší letci Impéria čelí mnohonásobné přesile, přesto si nemohou dovolit ustoupit. Na jejich dovednostech a odvaze závisí lidské životy, ať už nevinných civilistů, nebo bratrů ve zbrani. Naneštěstí vůle ani přesvědčení zdaleka nestačí na zastavení hord Chaosu. Někdy ale člověk musí vytrvat, neboť každá noc, byť sebedelší, končí svítáním. Zda však osvítil mrtvé, či živé, je otázka vpravdě hamletovská.

Britský spisovatel Dan Abnett (*1965) je tvůrcem neuvěřitelně plodným, ať už jde o romány, povídky či komiksové scénáře. Jen u nás mu vyšlo na čtyřicet knih (především ze světů Warhammer a Warhammer 40 000) a podobné číslo se najde i u komiksů (s asi nejucelenější sérií Aquaman od DC, ve světě je každopádně jeho jméno nejvíce skloňováno se Strážci galaxie pro Marvel). Přitom, když srovnáte jeho starší produkci s novější,

nepociťujete sebemenší závan opotřebování, ztrátu nadšení a schopnosti vtáhnout čtenáře do víru dobrodružství. Pokaždé nadto dokáže překvapit něčím novým, ať už ohledně originální zápletky, nebo nesmírně sympatických hrdinů.

Ani Dvojitý orel není výjimkou. Třebaže román spadá do cyklu Warhammer 40 000, dává si autor záležet, aby šel číst nejen zcela samostatně, ale i bez důkladných znalostí historie krví zbroceného světa. Zároveň přináší do série opět něco nového, drobnost, se kterou jsme ještě neměli možnost se na stránkách Válečného kladiva setkat – a to se stíhacími esy.

Pro někoho hloupost, pro jiného slabé téma; avšak finanční úspěch filmu Josepha Kosinského Top Gun: Maverick dokázal, jak moc jsou báječní muži na létajících strojích vděčným motivem. Když navíc vyprávění okořeníte lidskými hrdiny a jejich osobními démony, to vše za hřmění těch nejmocnějších ocelových „ptáků“, máte čtenáře prakticky na lopatě. Dan Abnett šel ještě dál a svůj příběh pojal jako určitou paralelu s leteckou bitvou o Británii. A i když své vyprávění obalil pozlátkem vzdálené budoucnosti a nekonečného boje se silami Chaosu, dokáže být v klíčových momentech stejně silný, jako vzpomínky kterékoliv ze stíhacích veteránů. Doslova cítíte každé přetížení, jemuž piloti musí při svých manévrech čelit, zběsilé akrobatické kousky, díky nimž odvrací možné zásahy, a především tíhu vysílení z nekonečného nasazování do akce. Autor se přitom pečlivě vyhýbá šestákovým archetypům, protože protagonisté, byť každý den hrají kostky se smrtí, nejsou o moc jiní, než kdokoliv z nás.

Dvojitý orel ovšem nemá ambice na post vysoké literatury. Příběh se drží schémat nastavených herní společností Black Library, ale zároveň nepostrádá strhující spád, nápadité akční scény i špetku černočerného humoru. Pro milovníky military sci-fi nepostradatelný kousek do jejich knihovny a pro všechny ostatní ideální odrazový můstek do světa, jeho pochmurnost vás pohltí stejně rychle, jako síly Chaosu drtí lidstvo na všech frontách. Přesto jistota příchodu svítání dělá s hrdiny svoje. A s fanoušky též.

(Dan Abnett: Warhammer 40 000 - Dvojitý orel. Překlad Vítězslav Princ. Obálka Adam Tooby. Polaris 2023. 384 s., cena 409,- Kč)

Hodnocení: ****

Wojta Běhounek

PRVNÍ DÍL SÉRIE

Darcy Coates jako autorku mnoha (opravdu velmi mnoha!) hororových knih asi nemusím dlouze představovat. Této Australance v češtině vyšlo už sedmáct knih, z toho čtyři v loňském roce. A ani rok 2024 není jiný, a kromě dalšího dílu Strašidelných domů, který je plánovaný na duben, vyšel ještě další hororový příběh, Šeptající mrtví. V nich se setkáme s Keirou, ženou, která se jednoho večera probudí uprostřed lesa a netuší, jak se tam vzala, ani kdo je. A do toho jí honí lidé se zbraněmi. Keira, která si pamatuje jen vlastní jméno, se tak musí rychle vzchopit a utíká k nedalekému hřbitovu, kde nalezne útočiště a kde se může schovat před svými pronásledovateli. A přitom tak nějak náhodou přijde na to, že má dar vidět duchy, může vidět poslední chvíle člověka před smrtí a že umí vycítit smrt na různých místech. Co se postavy Keiry týče, nemůžu o ní říct nič špatného. Ale bohužel ani dobrého. Keira prostě je – ničím moc nevyčnívá, neztotožnila jsem se s ní a vlastně mi celou knihu ani moc nezáleželo na tom, co s ní bude. Mnohem zajímavější byly vedlejší postavy – dobrosrdečný farář Adage, bývalý student medicíny Mason a hlavně vesnická drbna a konspirátorka Zoe, kterou snad nejde nemilovat. Tito kumpáni Keiry pro mě byli hybateli děje a myslím si, že nebýt jich, Šeptající mrtvé bych asi brzo odložila a už bych se k nim nevrátila. Z této knihy je totiž velmi cítit, že jde o první díl. Nevyřeší se v ní záhada Keiriny paměti (je zvláštní, že si ze svého života pamatuje jen své jméno, jinak nic), její překvapivé bojové schopnosti, ani kdo byli ti muži, kteří jí honili a kteří po ní stříleli. A kteří pak záhadně zmizeli na celý zbytek příběhu. Ani duchařská linka zde není tak zajímavá. Což je o to větší zklamání, protože jsem četla všechna autorčina díla vyšlé u nás, takže vím, že Darcy Coates umí psát velmi zajímavé a dobře vymyšlené horory. Ale zde se to neprojevílo. Nebylo zde ani trocha napětí, děsu a vlastně celá záhada vraždy vesnické ženy mi byla tak nějak jedno. Myslím si, že by se zde spíše hodilo zařazení mezi detektivní romány s prvky hororu než čistě hororová literatura. Pokud bych tedy měla svůj názor na Šeptající mrtvé krátce shrnout na konec, musela bych bohužel říct, že to bylo poměrně velké zklamání. Je ale důležité uvědomit si, že jde opravdu o první, úvodní knihu z celkových čtyř, které zatím vyšly v originále. Myslím si, že je zde velký potenciál do budoucna, kdy Keira bude

pravděpodobně pomáhat ostatním ztraceným duším na hřbitově a bude se snažit jim pomoci přejít na druhou stranu, ať už je to kdekoliv. Stačí tedy jen vydržet a doufat, že se to zlepší. Dobrá zpráva je, že s tím, jak rychle vychází autorčiny knihy, bude další díl opravdu za chvíli v prodeji.

(Darcy Coates: Krása je stigma. Přel. Šárka Králíková. Praha, Odeon, 2024. 251 s., cena 349,- Kč)

Hodnocení: **

Karolína Vinická

KRÁLOVNIN STÍN

Emily Kate Johnston je současná kanadská spisovatelka sci-fi a zároveň forenzní archeoložka. Jak sama o sobě tvrdí, její příběhy oscilují někde mezi současnou sci-fi a převyprávěnými pohádkami, což je docela pěkný záběr. Mezi patnáctkou jejích doposud vydaných titulů, je prozatím asi nejvíce příběhů ze světa STAR WARS – jedná se o samostatné romány volně navazující na hlavní osu příběhu SW. Jením z nich je Královnin stín, který máme možnost nyní objevit na pultech našich knihkupectví. Padmé končí jako královna a chystá se na roli senátorky - je to trochu zamotanější, ale v kostce je to tak – a tím vlastně začíná menší epizoda ze světa SW, kde hrají hlavní roli všelijaké obřady předávání moci, vítání, setkávání... a tak dále. Vedle Padmé je druhou podstatnou postavou příběhu také Sabé – její dvojnice, služebná a osobní strážkyně, díky které může být Padmé na dvou místech najednou a věnovat se tak těm záležitostem, které jsou pro ni důležité a podstatné.

Královnin stín je klasický spin-off, který staví příběh na mohutných rekvizitách světa STAR WARS a tady to platí doslova. Zejména ze začátku, kde příběh celkem dynamicky popisuje okamžiky, kdy Padmé končí jako královna Amidala z Naboo a dostává se pomalu do nové role senátorky na Coruscantu, jsou to takové pasáže plné barev a děje, který sice neoplývá přílišnou akcí, nicméně se velmi svižně ubírá po poměrně rovné přímce vpřed, nikde to nedrhne a nikde se nepotkáme s nějakým zásadním dějovým zvratem, potud velmi dobré čtení. Následně ale Padmé

přijme roli senátorky. Jak se postupně stává senátorkou, děj začíná vadnout takovým způsobem, že ani těch pár jiskřiček zajímavých nápadů nezvládne vykřesat ze skomírajícího textu trochu toho čtenářského pobavení. Ze zajímavě rozjeté záležitosti se postupně stane text na téma STAR WARS – politické kdo je kdo, aneb kdo s kým a proti komu. Královnin stín je tak dalším z řady spin-off epizod, které se pokouší dovysvětlit a zaplnit bílá místa na mapě STAR WARS tím, že se prostě vrhnou na nějaký úsek života jedné z hlavních postav, na místo, které není popsáno v některém z hlavních dílů příběhu a tam si jej přeberou po svém. Někdy jde o zdařilejší texty a někdy tak zdařilé nejsou, což je případ právě Královnina stínu, který si nedostatky v zápletce vynahrazuje tak, že Padmé potkává nejrůznější velké hráče ústředního příběhu a něco s nimi řeší- což popravdě zaostává za očekáváním.

Královnin stín je něco, co ocení patrně asi jen ti nejskalknější příznivci STAR WARS. Pro ostatní to bude nepochopitelné něco, co samo o sobě nedává příliš smysl. Od románu ASHOKA, který je dílem stejné autorky, je to zkrátka úplně něco jiného.

(E.K. Johnston: Královnin stín, vydalo nakladatelství EGMONT v r. 2024, brož. 240 s., cena 329,- Kč)

Hodnocení: *1/2

David Hlušička

Medailonky autorů Edice XB-1 z dubna 2024

Tomáš Novotný [*1970]

Narodil se v Hradci Králové. Ač miluje přírodu, po většinu kariéry pracoval ve strojírenství pro chemický a energetický průmysl, zejména jako technik speciálních zkoušek těsnosti s pomocí helia. Poslední roky se snaží vyplnit chvíle volna literární činností, ale dlouho zůstal psavcem zelenáčem, šuplíkovým. Od roku 2021, kdy se vyšvihl mezi finalisty Daidala s povídkami Drahocennosti a Kdo nehraje, zlobí, se mu mezi finalisty zalíbilo (r.2022 Hříčka) a zřejmě se mezi nimi usadil nadobro. V roce 2023 totiž zkusil štěstí s hříčkou Co se děje na pasece – a opět uspěl.

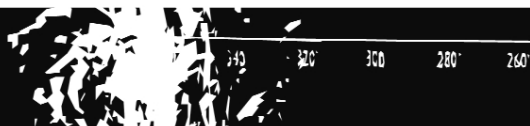
Eliška Drongová [*1994]

Středoškolské vzdělání s maturitou absolvovala hned dvakrát. Nejprve v zaměření Ekologie a ochrana přírody, podruhé v agropodnikání. V rámci samostudia se však vzdělává v různých oborech a tématech. Je v invalidním důchodu 3. stupně. V XB-1 již publikovala povídku Spravedlnost. V Daidalovi 2021 se dostala do finále s povídkou Cejch albína, další rok to byla Panna Vesta, vloni Případ mrtvých potkanů. Velkou inspirací je pro ni H. P. Lovecraft.

Štěpán Tůma [*1988]

Miluje toulky přírodou, kvalitní literaturu a pohyb všeho druhu. Psaní se věnuje od roku 2020. Mezi své největší literární úspěchy řadí finálovou účast v CKČ (2021,2022,2023). Od r. 2022 bývá finalistou Daidala. V roce 2025 se chystá, ve spolupráci s nakladatelstvím HOST, vydat svůj debutový román. Jeho další literární cesty můžete sledovat na stepantuma.cz.

Jaroslav Kolůch [*1975]

Pochází ze Slovácka (Kunovice) a nyní žije poblíž Brna (Šlapanice). Pracuje jako programátor a mezi jeho hlavní koníčky patří sport, zejména stolní tenis, kterému se aktivně věnuje od dětství. Zatím publikoval dvě povídky: Na křídlech hlavolamu (XB-1 12/2014) a Moul (Mlok 2018, Cena Karla Čapka, 3. místo v kategorii krátká povídka). Tyto a další povídky jsou k nalezení také na www.koluch.cz, kam jste všichni srdečně zváni.

Nové knihy

Antologie - Na neVěčné časy (Canc)

Poznejte magický realismus, který si ve světě získal tisíce srdcí a v této jedinečné sbírce máte možnost se s ním seznámit i vy.

Armstrong, Kate J. - Nočí ptáčata (CooBoo)

Ve světě, kde ženám za jakýkoli projev magie hrozí upálení, může být každá chyba smrtící

Assez - Není vždycky příjemná zkušenost být duševním spřízněncem, že? (E-knihy jedou)

Jsou jako oheň a voda, neustále jsou v sobě, upřímně se nesnáší a celou dobu netrpělivě čekají, kdy konečně Benny Sorter dokončí školu, aby se víckrát ani omylem nespátrili.

Bornemisza, H. J. - Skrytá válka (Fragment)

Dark fantasy ze světa, kde zuří prastará válka mezi dobrem a zlem.

Broadbent, Carissa - Zmije a křídla noci (CooBoo)

Aby adoptovaná lidská dcera upírského krále přestala být pro ostatní jen kořistí, musí se zúčastnit Kejari: legendárního turnaje bohyně smrti.

Bublitz, Jacqueline - Než jsi pozala mé jméno (Vendeta)

Toto není jen další román o mrtvé dívce. Dvě ženy – jedna živá, druhá mrtvá – se setkávají v temném podhoubí New Yorku, aby vyřešily tragickou vraždu.

Campbell, Ramsey - Půlnoční slunce (Golden Dog)

Ben Sterling přivádí svou ženu a děti do městečka, v němž vyrůstal.

Černý, Aleš - Na hraně apokalypsy (Canc)

Po lapálii s genovou terapií se na Zemi potuluje horda nebezpečně přizpůsobivých mutantů a vyvrhelů společnosti. A pak je tu Tomáš Tuhý, vědec.

Fritz, Pavel - Přístav u řeky Styx (Epocha)

Skupina vědců s nadšením zahajuje jeho průzkum, aniž tuší, čemu stane v blízké budoucnosti tvář v tvář.

G., Whitey - Ta druhá Belle (Baronet)

Nikdy mě nezíská, tu druhou Belle.

Hlaučo, Miroslav – Letnice (Paseka)

Přejít po vodě suchou nohou, lámat kámen hvízdáním, rozmlouvat s anděly a se sochami svatých – to všechno jsou pro obyvatele zapadlého městečka Svatý Jiří naprosto běžné věci.

Liang, Ann - Kam se ztrácí Alice Sun (CooBoo)

Contemporary senzace s prvky nadpřirozena.

Liber, Aleš – Výměna (Pointa)

Na pozadí historických událostí v protektorátu Čechy a Morava, v období 2. světové války, se pod skrytým řízením umělé inteligence poloviny 21. století čím dál víc přebírající vládu nad světem odehrává záchrana geniálního chlapce, který má jako jediný na světě mozkovou kapacitu vyřešit klíčový problém – možnost lidstva přežít v podmínkách jiné planety.

May, Peter - Zimní hrob (Host)

Mrazivý thriller odehrávající se na pozadí děsivě pravděpodobné budoucnosti.

Neuwirth, Tomáš - Sci-fi povídky z Jesenicka (Pointa)

Postavy a situace povídkové prvotiny jesenického rodáka Tomáše Neuwirtha balancují na hranici fikce, jež se zanedlouho může stát skutečností.

Sellés, Victor - Řeč ptáků (Golden Dog)

Všechny věci tohoto i onoho světa jsou propojeny neviditelnými vlákny.

Strugackij, Arkadij - Útěky z pekla (Triton)

Jedním z hlavních témat, kterým se bratrská dvojice ve své tvorbě věnovala, bylo tzv. progresorství – pomoc poskytnutá vyspělou civilizací civilizaci zaostalé.

Sunek, Jakub – Zásvětí (Pointa)

Vincent má při cestě z práce autonehodu, na jejíž následky umírá. Ocitá se ve světě mrtvých zvaném zásvětí.

Tuck, James R. - Venom: Smrtonosný obránce (Crew)

Eddie Brock, propojený s mimozemským symbiontem, opouští New York a vydává se na západ do San Francisca, města, kde se narodil, protože touží hodit problémy za hlavu.

Knihy pro děti

Neradová, Alice Lily - Strážci živlů - síla vody (CooBoo)

Co všechno je člověk ochoten podstoupit pro lásku? Vyzvat samotné bohy?

Sirotek, Michal - Znamení padlých (Fragment)

Mezi lidmi zuří válka, to nejhorší však teprve přijde Dva národy – jeden nekončící svár.

Thomas, Aiden - Strážci slunce (Yoli)

Na začátku nové dekády musí být energie Slunce obnovena, aby Sol mohl dál strážít oblohu a držet zlé bohy na uzdě.

Komiks

Kirkman, Robert - Živí mrtví: Cizinec a další příběhy (Crew)

Dosud nikdy nevydané příběhy ze světa slavné komiksově série!

Tynion IV, James - Jejich temné plány: Díl první (Crew)

Kdo má plán na zničení Temného rytíře? V Gothammu nadešel nový den.

Audioknihy

Colfer, Eoin – Arcižár (Kanopa)

Vtipné, originální a oddechové fantasy pro dospělé v podání Pavla Rímského.

Červenák, Juraj - Pekelníci (Tympanum)

Oheň proti vodě. Přízrak z daleké arabské pouště proti strašidlu z povodí hronu.

Riordan, Rick - Slunce a hvězda (Voxi)

Hrdinská výprava dvou polobohů ze světa Percyho Jacksona, čte Filip Jančík.

Karolína Vinická

Velká sleva na předplatné Edice XB-1

Podpořte nás, děkujeme.

Časopis XB-1 – duben 2024

Redakce: Vlado Ríša, Františka Vrbenská, Hana Mudrová, Martin Šust
Obálka, sazba: Saša Rusevský

© Časopis XB-1 s.r.o.